

Bepaling cesuur en aanpassingen achteraf: Richtlijnen van de examencommissie

Een onderdeel van de wettelijke taak van de examencommissie is controle op de kwaliteit van tentamens. De opleiding wordt mede hierop beoordeeld bij de accreditatie. Richtlijnen zijn te vinden in het VU Handboek Kwaliteitszorg

(https://vunet.login.vu.nl/_layouts/SharePoint.Tridion.WebParts/download.aspx?cid=tcm%3a164-405671-16), en in het facultaire Kwaliteitszorgplan toetsing.

<https://vunet.login.vu.nl/actual/pages/News%2fnewsdetail.aspx?cid=tcm%3a164-302894-16>

Zo wordt van een tentamen verwacht dat het betrouwbaar en valide is, dat het peer reviewed is en dat bij open vragen een eveneens peer reviewed antwoordmodel aanwezig is.

In de genoemde documenten wordt ook de bepaling van de cesuur besproken, maar er wordt niet ingegaan op de vraag wat te doen als de vooraf gekozen cesuur onverwacht hoge of lage slagingspercentages op blijkt te leveren. Daarom heeft de examencommissie nadere richtlijnen opgesteld voor de handelwijze in dergelijke situaties.

1. Wanneer en hoe bepaal je de cesuur (grens voldoende/onvoldoende)?
 - a. Bepaal de cesuur *vooraf*. Gebruikelijk is om dit te doen op basis van de regel dat de studenten 55% van de stof moeten beheersen om een 5.5 te krijgen. Dit geldt zowel voor tentamens met open vragen als voor tentamens met meerkeuzevragen. (In het laatste geval nadat een correctie voor raadkans is toegepast). Er zijn overigens ook andere cesuurmethoden, die in voorkomende gevallen ook valide kunnen zijn. Van een examinerator die zo'n andere methode kiest mag wel worden verwacht dat die keuze kan worden toegelicht.
2. Moet bij meerkeuzetentamens een correctie voor raadkans worden toegepast?
 - a. Ja. De voor raadkans gecorrigeerde cesuur bestaat uit het aantal op grond van raden goed te beantwoorden vragen plus nog 55% van de resterende vragen. In formule: $((n/a) + .55(n-(n/a)))$ waarbij a het aantal antwoordalternatieven is en n het aantal vragen. Bij het huidige document hoort een Excelbestand waarmee de cesuur bij verschillende aantallen vragen en verschillende aantallen antwoordalternatieven eenvoudig kan worden bepaald.
3. Wat (niet) te doen als uit de uitslagen blijkt dat een onverwacht *hoog* percentage studenten het tentamen heeft gehaald?
 - a. Ga *niet* zonder nadere analyse van het tentamen de cesuur aanpassen om een acceptabel slagingspercentage te krijgen.
 - b. Ga na of er sprake geweest kan zijn van fraude. Hebben (sommige) studenten de vragen van tevoren ingezien?
 - c. Zijn er per abuis vragen uit een voorbeeldtentamen gebruikt?
 - d. Zijn er vragen gebruikt die door andere oorzaken al bekend waren bij de studenten?
 - e. Zijn (sommige) vragen achteraf gezien op inhoudelijke gronden aan te merken als te gemakkelijk doordat ze ook goed waren te beantwoorden door iemand zonder relevante kennis van de stof? Controleer in elk geval de vragen met hoge p waarden op dit punt.

Verwijder eventueel de betreffende vraag uit het tentamen en laat een heranalyse uitvoeren. Verwijder de vraag ook uit de pool van tentamenvragen. Een zeer hoge p waarde *hoeft* overigens niet te betekenen dat de vraag slecht is. Dergelijke vragen zijn toetstechnisch weliswaar weinig zinvol, maar kunnen wel nuttig zijn om de aanwezigheid van basiskennis vast te stellen.

- f. Neem in de gevallen van fraudeverdenking, voorbeeldvragen, of andere al bij studenten bekende vragen (zie de punten b. t/m d.) contact op met de examencommissie.
4. Wat (niet) te doen als uit de uitslagen blijkt dat een onverwacht *laag* percentage studenten het tentamen heeft gehaald?
- a. Ga *niet* zonder nadere analyse van het tentamen de cesuur aanpassen om een acceptabel slagingspercentage te krijgen.
 - b. Ga *niet* zonder meer slecht gemaakte (lage p waarde) vragen verwijderen, zeker niet als ze betrekking hebben op belangrijke stof en ze differentiëren tussen studenten met hoge en minder hoge cijfers (goede item-rest correlatie).
 - c. Ga na of de sleutel correct was. Controleer met name items met een lage p waarde en/of een negatieve item-rest correlatie. Corrigeer zo nodig de sleutel en laat een heranalyse doen.
 - d. Ga na of sommige items een afleider hadden die achteraf gezien ook goed gerekend moet worden. Controleer met name items met een lage of negatieve item-rest correlatie. Reken zo nodig bij de betreffende vragen meer dan één antwoordalternatief goed en laat een heranalyse uitvoeren.
 - e. Ga na of sommige items kennis veronderstelden die niet tot de tentamenstof behoort. Controleer met name items met een lage p waarde en een lage item-rest correlatie. Verwijder zo nodig het item en laat een heranalyse uitvoeren.
 - f. Ga na of sommige items in redelijkheid niet te beantwoorden waren, bijvoorbeeld doordat het beoogde goede antwoord bij nader inzien niet (helemaal) correct was, of doordat de afleiders eigenlijk niet slechter waren dan het beoogde goede antwoord, of doordat de stof in het onderwijs niet goed was behandeld. Controleer met name items met een lage p waarde en een lage item-rest correlatie. Verwijder zo nodig het item en laat een heranalyse uitvoeren.
 - g. Neem goed nota van opmerkingen van studenten bij een tentameninzage. Ze kunnen je op het spoor zetten van één of meer van de eerder genoemde punten.
 - h. Ga na of het onderwijs (op sommige punten) mogelijk tekort schoot en trek daar lering uit voor de volgende keer.